

POGAJAJ BÓH

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOW

4. číslo

Budyšin, apryl 1968

Lětnik 18

Hrono na jutrownik 1968

Stó nam kamjeń wot rowowych durjow wotwali? Mark. 16, 3

Połne starosćow so žony tak prašeja ducy k Jezusowemu rowej. Tute starosće běchu zrozumliwe! Kak móhće slabe žonjace ruki tamny čezki kamjeń same wotwalić, kiž tam ležeše před derje stražowanym rowom? Poslednju službu lubosće chcychu wone swojemu lubowanemu Knjezej a mištrej wopokazać, štož přjedy sabata dla možno njebě. Ale nětko budže wulki čas, čelo Knjezowe po židowskim wašnju žabowac. Hdy jenož njeby tamny kamjeń tam byl! Ach, kak husto kamjeń zadžewa, to rjane a dobre, štož smy sebi předewzali, přewjesć a dokonjeć.

Potajkim: starosće tutych žonow běchu zrozumliwe a woprawnjene, kaž druhdy tež naše starosće. Ale tola — wone běchu njetřebne! Kamjeń bě tola hižom wotwaleny! Jako tam dōndžechu, možachu bjez dalšeho zastupić do rowa a jutrownu powěsć słyšeć: „Wón je stanyl a njeje tudy.“ Zrozumliwe su druhdy naše starosće, kotrež mamy a kotrež sej činimy, ale hustodosć su runje tak njetřebne kaž pola žonow. Kak husto móžemy nazhonić, zo někajki kamjeń starosće a horja, kotryž je jara wulki, kaž tu w našim teksće — hl. 4. štučka —, wo kotrymž so staromy prašejo: „Stó nam jon wotwali?“ je woprawdže hižom dolho wotwaleny!

Naš přeni sakski krajny biskop D. Ihmels je něhdy w Lipsčanskej uniwersitnej cyrkwi jutrowne předowanje měł wo našim hronu ze scěhowanej dispoziciji: „Stó nam kamjeń wotwali wot rowowych durjow? Wón je wotwaleny 1. wot durjow Chrystusoweho rowa, 2. wot durjow rowa našeje wutroby, 3. wot durjow rowa swěta. Jasnje je wón tehdom jako žro a jadro křesćanskeje wěry z rowa stanjenje našeho Knjeza a Zbōžnika Jezom Chrysta wobswědčil. Z wuznamom do Jezum Chrysta jako stanjeneho a žiweho Knjeza steji a pada naša cyrkej! Jezus je stanyl a přeco zaso brēmjo a kamjeń hrěcha wotwala. Njeby-li Chrystus stanyl, by wón nam drje krasne wěcy wo Boze připowědał, tola bychmy jenož to wědzeli, zo swět ničo dale njeje hač hoberski row, do kotrehož tež najbohatsje žiwjenje dele stupi a kotryž žane žiwjenje wroćo njedawa. Stó nam kamjeń wot rowowych durjow wotwali? Derje nam, zo wěmy: Kamjeń je wotwaleny. Jutrowna wosada so po wšěm swěće zhromadźuje a připowěda, zo je naš Knjez Jezus Chrystus žiwy a

Čma - switanje - swětło w Africe

Ernst Dietrich Siedersleben

Čma je zašla,
a to wěrne swětło swěći nětk.

1. list Jana 2, 8

Hišće njedawno so rěčeše wo Africe jako wo njeznatym dželu našeje zemje. To je so nětk změnilo. W spěšnosći, kaž to ničo wočakował njebě, je jedna kolonija po druhej swobodu dostała. Dalokowidžak, radio a nowiny nam wšědnje wo tym powědza, štož so w Africe stawa. Afrika njeje za nas wjace tón čmowy kraj, znajmjeńša nic w tej mysli, zo njebychmy sej žadyn wobraz wo nim činić móhli.

Čma

A tola je tam čma, nic wšak čma po wědomosći, ale po wěrje, mjenujcy čma bjezbōžnosće. Z tym je žiwjenje čłowjekow mēnjene, kotřiž hišće ničo wo Chrystusu njewědza abo jeho wotpokazuja. Jich puć wopisuje biblija ze słowom „čémnosć“.

Nochcu tu powšitkownje wo Africe rěčeć, ale jenož wo tym dželu južneje Afriki, hdžež sym ja na „fronće“. To je provinca Natal. Jenož džesaty džěl w Tugelalokation su křesćenjo. Tu je wopravdže hišće čémnosć. Nabožina pohanskich Culu je služba zemrětym. Woni drje maju někajke zdace wo jednym bohu, kiž je zemju stworil. Jeho mjenuja „uNkulunkulu“. Misio-narajo su tole słowo přewzali a su spytali, jo prawje naložowac, ale jich boh je tak daloko něhdže w njebjesach, zo so wo njeho docyła njestaraju. Ze zemrětimi je to hinak. Poslednjeho zemrěteho wótca su zwjetša sami hišće k rowej přewodželi. Jeho row je při kromje skótneje zahrody. Jedne lěto po jeho smjerći su jeho potom „dom wzali“. To je wulka swja-

přitomny, zo je wón realnosć a awtorita tež džensa. A přez to, štož je so jutry stało, mamy tež krasne aspekty a perspektiwy — tak w modernej rěči —, bóle jednorje bychmy prajili: Přez jutry mamy krasny wuhlad a wulku nadžiju, mjenujcy na wěčnosć jako wottyknjeny kōnc našeho zemskeho žiwjenja. A z kērlušerjom móžemy so modlić a spěwac:

Row měł sy zyglowany,
jón tola zlamal sy.

Ze smjerću zesputany
sym tola swobodny;
ty přindžeš kamjeń walić
tež z rowa mojeho.

Kak chcu će za to chwalić,
mój swěrný Zbōžniko!

La

točnosć, při kotrež k česći zemrěteho woła zarězaju. Nětko je „idloci“ (duch zemrěteho wótca) přitomny a strážuje a škita a snadž tež chłosta žiwych tutenje wsy. Tutym ducham zemrětych so přeco zaso skót wopruje za wěste časy abo tež, hdyž so na daloku jězbu hotuješ, zo by jich wo pomoc prosyl, abo hdyž sy so z jězby wrócił, zo by so jim džakował.

Tajki „idloci“ móže tež čłowjeka wobsydnyc. To je znamjo, zo budže wón wěšcer (isangoma). Hdyž je k nazhonitemu „isangoma“ do wužby chodžil, móže wón potom sam kosće mjetać a z pomocu zemrětych winu chorosće abo krupoc abo nahleje smjerće wuslědźić. „Isangoma“ móže toho lēkarja mjenowac, kiž móže pomhać. Tón „inyanga“ — lēkar-kuzlar — so wustěji na rostliny a zwěrjata. Wón drje móže chorým druhdy tež dobre lēkarstwo wukazać. Wot njeho pak móžeš tež srědk přeciwo blýskej sej kupić, kaž tež srědk, z kotrymž móžeš swogeho njeprěcela morić.

Wěšcer a lēkar-kuzlar staj najstrašnej čłowjekaj. Wonaj so jara starataj, zo njebyštaj swój strašny wliw zhubiřoj, ale skerje powjetšiloj. Ze wšělkimi činkami a samym jebanjom spytataj dopokazać, zo stejataj w zwišku z duchami zemrětych. Nic wšitcy z nich su móćni, ale někotři su so z bjezbōžnymi mocami, z mocami čmy zwjazali. Tajcy čłowjekojo tež po swojej křćenicy njerady wo swojim přjedawšim činjenju rěča, kaž bychy so bojeli, zo móhli tute mocy z mjenowanjom znowa wubudzić.

Čma je wopravdžitosć, je jedna móc. To móžeš w Africe hišće spōznać. Wěšcerjo a kuzlarjo su zdžela knjezojo nad ludom. Bjez swědomja wusywaju rozkoru mjez mandželskimi, mjez staršimi a džěćimi, mjez přecēlemi a susodami, zo jedyn druhemu wjace žanu dowěru nima. Kak wulka je njedowěra, sej Europscy hustodosć ani předstajić njemōža. Njedowěra a bojosć wisatej hromadže. Wšako móže sej kōždy pola kuzlarja srědku kupić, z kotrymž móže kōždemu zeškodzić.

Tajka njedowěra dowjedže husto do zwady, zo so mjez sobu bija. Jenož někajke wopačne słowo, a mužojo hrabaju za retlemi a so młōca.

Kaž je bitwa w małym, tak je to druhdy tež we wulkim. Bitwy mjez splahami slūšeja zdžela hišće do tu-

Kublanski džen w Budyšinje

teje čmy. W jednej našich filialow sym to tak prawje zeznać dyrbał. Tam běše prjedy rjana, młoda wosada. Před něhdže pjeć lětami nastachu tam nowe zwady. W jednej nocy spalichu wšě statoki pohanow kaž tež křesćanow. Woły, kruwy a kozy wzaču sobu. Z tamnej nocy bě naša mała wosada rozpróšena. Džělo wjele lět bě nadobo zničene. Hakle po lětach zwěrichu sej přeni Culu w tamnej krajinje so zaso zasydlić.

Misionske džělo to je zetkanje z čmu. Nic pak jenož to. Wono je wowanje mjez swětłom a čmu.

Switanje

Jan rěči wo tym, zo čma zańdže a to wěrne swětło swěći. Čma pak njezańdže nadobo. Tak je to tež w žiwjenju pohanow. To je hustodosć dołhi puć, prjedy hač so tajki pohan rozsudzi, křesćanskej wosadze přistupić. To wšak je tež wšelko. Pola jedneho so bórže rozsudzi, pola druhého traje dołho. Před wjace hač jednym lětom sym stareho muža wukřiči, kotryž bě prjedy hižom raz na pačerje chodži. Bože kaznje bě nawuknył, ale dale njebě přišo. Hdyž so smjerc bližeše, běchu jeho do chorownje přinjesli. Wón sej misionara žadaše. Hdyž k njemu přistupich, prošeše wón bjeze wšeho wo křćenicu.

„Umfundis (misioaro), ja chcu, zo bychy so mi te wrota tamle předku wolewřile.“ Z tym bě wrota do wěčného žiwjenja měnił. A zo by je Jezus jemu woćinił, chcyše so křčić dać. Bórže po křćenicy wusny tutón muž w měrje. Swoje cyle žiwjenje bě wón w switanju živy był, doniž njebě skončnje do swětla stupił. Mnozy tutu kroćel skomdža.

W tajkim switanju njejsu jenož pohanjo živi, kotřiž drje su wo Chrystusu slyšeli, ale njemóžachu so na křćenicu rozsudzić. Takle mjez čmu a swětłom su tež křesćenjo hustodosć w pohanskej wokolinje. Tajcy křesćenjo maju wulku skladnosć, być misionarjo za swojich pohanskich přiwuznych a přećelow, ale strach je runje tak wulki, zo křesćan sam zaso do pohanstwa wróćo padnje.

Wohrožena je tež wěra, hdyž křesćan z kraja do wulkeho města přińdže. Tam je skerje móžno, pjenjezy sej zaslužić. Tam pak zhubi džělaćar zwisk ze swojej swojbu a přećelstwom. Pohan so wocuzbni swojej pohanskej wěrje, ale křesćan hustodosć tež žiwemu Bohu. Tak móže puć do města za křesćana być puć ze swětla do směrkanja, chiba do sameje čmy. Jara zwjeselace je, zo je naša cyrkej swoje nadawki we wulkich městach spóznała. Tam so wona stara wo křesćanow, kotřiž z kraja přińdu, a předuje tež pohanam Bože słowo.

Džěl směrkanja je tež wulka ličba sektow. W lěće 1960 bě přez 2 000 sektow pola knježerstwa zapisane. Tute sekty su wšelakoreho razu. Někotre steja našim cyrkwjam cyle blisko. Druhe pak su pohanstwu bliže hač wěrje do Chrystusa.

Někotre sekty maju spodziwne, nadržute mjena. Na přikład: „The Bethlehem Holy Spirit Apostolic Church in Zion of South-Africa“, abo: „Sabbath

Nahladna ličba ewangelskich Serbow, kiž su w cyrkwinskim žiwjenju zakorjenjeni, so pónđzělu, 26. mahego rózka w Budyskim wosadnym domje zhromadžichu, zo bychy na zwučene wašnje swój kublanski džen wotměli. Lětsa njebě jich čisće tak wjele kaž w zašlych lětach. Snano dachu so někotři zadžerzować přez nowu zymu a nowy sněh, druhich běše w tutym njestrowym počasu grypa hrabnyła. Přez sto wobdžělnikow pak móžachmy ličić, kiž z kedžbnosću a nutrnosću to scěhowachu, štož so jim poskići.

Lětsa smy so wosebje z Božim słowom zaběrali, kajkež my mamy w našej serbskej bibliji, abo lěpje prajene w našich serbskich biblijach. Wšak mamy w tym nastupanju jubilejne lěto. Před 240 lětami, potajkim w lěće 1728, so přenja *hornjoserbska* biblija wuda a runje před sto lětami *delnjoserbska*.

Tohodla zložili so farar Albert z Hrodžišća na kemšach, z kotrymiž so zjezd započa, na Jezusowe słowo: „Njebo a zemja zahinjetej, ale moje słowa njezahinu.“ (Mat. 25, 35) Na žiwe a zrozumliwe wašnje wón ze wšelakimi přikładami wuznam bóskeho słowa před woći staješe. Wšak je biblija kniha kaž kóžda druha tež a ma swoje literarne stawizny, ale wona ma tola wosebitu móc we sebi, tak zo jeje słowo, to rěka Bože słowo, njemóže zahiněć. Liturg běše farar Albert Michalskeje wosady. Knježna Hanka Kokelic z Bukec spěwaše Bachowy kěrluš „Čas hórkich čerwjenjow so započnje“.

Farar Laza r-Bukečanski jako předsyda postrowi wutrobnje wšitkich přitomnych, mjez nimi w znamjenju ekumeniskeho dorozumjenja a přibližowanja katólskich wosadnych a duchownych, mjenujey knjeza kanonika Andrička, kiž krótki čas mjez nami běše, a dweju, kiž cyły džen abo poł dnja tu přebywašaj, to běšaj knjez pater farar Nawka ze Zdžěrje a knjez kapłan Wićaz z Budyšina. Předsyda wuzběhny, zo je to tón raz jubilejna zhromadžizna: My so k pjatnatemu razej tu zhromadžujemy. Serbski superintendent Wirth na to skedźbni, zo hišće dalši jubilej swjećimy: My mamy 20 lět cyrkwinski serbski zakon a z tym tež serbsku superintenduru.

Z džakownosću spominachmy na njeboćičkich, na serbskeju cyrkwinskeju předstejerjow Měrcina Alberta z Cyžec a Pawoła Wjelu z Kubšic a k tomu tež na serbskeho fararja a dušowpastyrja Bohuměra Rejslerja z Budestec, kiž běše poprawom jako swjědzenski předar tutoho dnja postajeny a bě tež chcył wutrobnje rady tutu službu přewzać. Bóh Knjez je to hinak sćinił a jeho wotwołał do wěčnosće.

Church Zion message of God to African and to Zulu man“. Někotre sekty su na drasće spóznać, na kotrejž maju často zelene abo modre križe přišite. Metody jich měšnikow su druhdy dosć njedobre a njepóćiwě.

Dale rozprawj serbski superintendent wo cyrkwinskim žiwjenju w našich wosadach: Tyšna je smjerc našeho lubeho bratra Bohuměra Rejslerja Budestečanskeho. Wón je nimo swojeje wulkeje wosady tež Poršicy, Budyšink a Slepjo ze serbskim předowanjom wobstarał.

Jenož jedna Serbowka studuje na bohoslóstwo — žadyn student.

Jako redaktor časopisa „Pomhaj Bóh“ wupraji serbski superintendent swoje wjesele, zo su w poslednim lětniku mnozy dopisowali, naši młodži duchowni a tež lajcy. Naš časopis so sam njenese ze swojimi 20 pjenježkami za čisło. A tola smy w poslednim lěće měli 57,38 hr. wyše, dokelž smy na smilnych darach dostali 1 030,85 hr. Tež lětsa smy hižom rjane dary z Chasowa, Neugersdorfa a druhdže zapisać móhli. Bóh Knjez chcył milosćiwje wšitkich daricelow žohnować. Přispomnić chcemy, zo so wšo dopisowanje a redaktorske džělo cyle darmo stawa.

Z wulkim a džakownym zajimom scěhujemy kulturne žiwjenje w Serbach. Krasne bě předstajenje Zejlerja-Kocoroweho oratorija „Zymy“. Wopytujúce tež naše Němsko-serbske ludowe džiwadlo. Smy hižom husto wo jeho hrach tu rozprawjeli. Kóžde předstajenje serbskeho džiwadla móhlo za nas skladnosć wjesoleho zetkanja być.

Potom scěhowachu jednotliwe přednoški, kotřež so zaběrachu ze serbske bibliju. Jako přeni rěčeše farar Pawoł Albert z Budyšina, kiž nam ze stawiznow připowědanja Božeho słowa w maćeršćinje wot dnjow přenjeho misionstwa mjez Serbami před 1000 lětami hač do lěta 1728 powědaše. Wón nas dopomni na to, zo najstarša hornjoserbska kniha běše Lutherowy katechizm Hodžijskeho fararja Wjačła Warichija z lěta 1597, potom scěhowachu 1627 Martinowe pokutne psalmy. Hrjehor Martin běše z fararjom w Poršicach. Potom hódnoćeše skutk Budestečanskeho fararja Michala Frencla, kiž cyły Nowy Zakon do serbsčiny přeloži. Kniha so wuda w lěće 1706, krótko po jeho smjercu. Stary Zakon přeložichu fararjo Jan Dołhi z Minakała, Matej Jokuš z Hbjelska, Jan Běmar z Budestec a Jan Wawjer z Bukec. Cyła biblija bě hotowa w lěće 1728.

Serbski superintendent Wirth rěčeše wo scěhowacych 11 wudawkach serbskeje ewangelskeje biblije. Wón wosebje wuzběhny 2. a 11. wudawk. Tamny bě wobstarał Klukšanski farar Kühn, rodženy Němc, kiž chcyše přeložk porjedzić. Wo nim rěka, zo so to jemu njeje poradžilo, ale zo je přeni přeložk chětro skepsał. Bratr Wirth pak nam praješe, zo cyle tak złé njebě, kaž so hustodosć wudawa. Zajimawe je pilne džělo Njeswačidskeho fararja Jurija Jakuba. Wón je wobstarał 11. wudaće serbskeje biblije w lěće 1905 po tehdomnišej rewiziji němskeje biblije. Ze zahoritósću je wón w swojej wobšěrnej knize „Die Revision der deutschen Lutherbibel auf die oberlausitzer wendische Bibel

Posledni puč fararja Rejslerja

Stwórtk, 1. februara 1968, bě jedyn wosebje rjany, mily zymski dzeń, hdyž so wulka syla přewodzerjow před farar Rejslerjec domom w Budestecach zhromadži, zo by našeho lubeho k poslednjemu wotpočinkej přewodžila.

Hišće raz džěchmy z njebočičkim puč k Božemu domej, po kotrymž je wón tak rady chodžil, zo by wosadze Bože swjate słowo připowědał. Budestečanska krajina je rjana. Zady wsy Mníšonc ze swojim čmowym lěsom. Na druhim boku pak Lubin, w kotrymž spja serbscy rjekojo.

Posledni puč serbskeho fararja, kiž je z tajkej swěru serbskich wosadnych hromadžil pod swojej klětku. Njeplakaj, wutroba!

Tamle hnydom při Budestecach je Zahor, hdžež je naš Korla Awgust K o c o r so narodžil. Po tutech pučach je něhdy chodžil Michał F r e n c e l, přeložowar biblije a z tym spěchowar serbskeho pismownstwa. W Budestecach je skutkował serbski wyši farar D o m a š k a. Do Budestečanskeho Božeho domu je kemši chodžil dobroćel Serbow ryčerkubler Michał B u d a r z Hornjeje Hórki. Budestecy maju zahorjace stawizny. Budźmy džakowni swojim serbskim wótcam, kotřiž su horliwje so prócowali za swój narod a za njón woprowali. Naš bratr R e j s l e r nětko tež słuša do Serbow zańdženosće.

W Božim domje, hdžež stajichu kašć njeboh fararja Rejslerja před woltar, wotmě so polna Boža služba. Superintendent Arnold-Budyski zloži swoje čelne předwanje na scenje 4. njedźele po Třoch Kralach (28. 1.) Mat. 8, 23–27, kak je Jezus wichor na morju změrował. Serbski superintendent předowaše na zakladze 100. psalma wo zbóžnosći duchownskeje služby.

Prědar smě wosadu namołuwejć, Bohu Knjezej wyskać, jemu z wjeselom słužić. Naš njeboh bratr je tajku swoju službu jako zbože svojeho žiwjenja



wobhladował. Wón je rady, wjesele předował. Wosady rady na jeho předowanja poslušachu. My so rudžimy, zo je Bóh nam našeho bratra tak ruče wzal. My pak smy Bohu tež džakowni, zo smy tajkeho bratra měć směli. A tutón Bóh naš Knjez, kotrehož do brota a prawda traje wot naroda do naroda, je naša nadžija.

Budestečanski wulki Boži dom běše polny kemšerjow. W dołhim, dołhim čahu přewodžachmy bratra fararja Rejslerja na pohrjebnišćo, na Bože čiche latko.

Requiescat in pace! Njeh spi w měrje, a wěčne swětło njeh so jemu swěći. W.

übertragen von Georg Jacob“ dopokazal, zo je serbska biblija wot wšeho spočatka we wjele padach tón tekst hižom měla, kotryž je němska rewizija naša hakle 200 lět pozdžišo dóstała. Naši serbscy wótcjo njeju jenož Lutherowy němski tekst do serbsčiny přeložili, ale su so swěru a wěcywustojnje z hebrejskim a grekskim tekstom zaběrali.

Farar Nowak z Drjowka pola Choćebuza přednošowaše wo delnjoserbskej bibliji, kotraž so w léce 1868 k přenjemu a k poslednjemu razej wuda. Kaplan Wićaz, redaktor „Katolskeho Posoła“, rozprawi nam wo stawiznach katolskeje biblije. Přenje přeložki Noweho a tež Stareho Zakonja njeju čišćane. Wulki wuznam ma za nich skutkowanje Michała Hórnička, kiž je Nowy Zakon do příkladnje serbsčiny přeložil. Kruh zwjetša młódsch katolskich duchownych je so w poslednich lětach znowa do džěta podał a cylu Nowy Zakon w modernej réci přeložil. Rěčnik nam tež powědaše, kak so wo to prócuja, zo jich wěrjacy woprawdže w swojej serbskej bibliji čitaja.

Přinošk wosebiteho raza nam poskići farar P a l e r z Huski, sam syn Lazowskeje wosady, kiž tohodla, kaž sam žortowaše, bě „zasudžený“, nam

přednošować wo Handriju Zejlerju. My slyšachmy cylu rjad jeho lubych a krasnych basnjow, wosebje tež z jeho nabožinskeje a křesćanskeje literatury. — Diakon Běrka z Hodzijskeje wosady nam zajimawy přednošk dzeržeše wo skutkowanju a wojowanju wótea Hendricha Jaroměra Imiša. — Na jadrniwe wašnje rěčeše nam k wutrobje bratr Cabran z Poršic, kiž pokazujo na Bože słowo rěčeše wo čertowskich spytowanjach a wo tym, kak mamy přeciwo tomu wojować. — Žiwa rozmołwa so přizamkny. Nadžijomnje je každy spokojeny zaso domoj šo, wšak chcychmy nowe pokiwy posrědkować a tež nowu lubosć k Božemu słowu zbudžić. La.

Wowka ma słowo

Wězo, tuta wowka, kotruž nam tón raz předstajeje Němsko-Serbske ludowe džiwadło we wjeselohrě českeho awtora Jana Paulu, njeje naša luba, stara, dostojna serbska wowka, ale cyle moderna, starša knjeni našeje doby w Praze. Jejna džowka Zdenka Kramešowa, mandželska konstruktera Wjačlaw Krameša a mać 18lětně-

ho Eman, 17lětněje Lidy a małego džěćatka, je ju k sebi přeprosyla. Wowka pak je hišće jara čila a strowa a ma někotre funkcije w towaršnostnym žiwjenju. Tak njemóže nichtón tomu wobarać, hdyž wulke džěsći přejara po swojich pučach chodžitej a při tym do rukow wobšudnikow padnjetej. Holca do rukow młodeho čłowjeka, kiž chce jej pozdaću pomhać, puč na jewišćo a k filmej wotewrić. A syn je so zalubował do holcy, kiž so krasnje na to wustěji, jemu nic jenož pjenjezy z jeho kapsy čahnyć, ale tež konto jeho staršeju přimać a zběhnyć, za kotrež chetaj sebi tutaj nowu chěžku natwaric.

Wězo nastawaju tak wšelake konflikty, kotrež so na žortne wašnje předstaja, tak zo móžeš so z wutroby smjerć. Ale hdyž je so wopokazało, zo je 15 tysac pozdaću fuk, wšo žortowanje zastanje. W tym padze pak je wowka starosćiwje džělała a cylu wěc kriminalnej policiji přepodała. Tej so poradzi, młodeho brodateho muža a jeho lubowanu Milu lepić a jimar pjenjezy zaso wotewzać. To wšo so sta, jako beštaj staršeju zapućowanaj.

Wšo běše nowočasná komedija. Měješe wona hlubši zmysl, kiž nas w křesćanskim časopisu zajimuje? Haj, wosebje na kóncu. Wowka sej kruće žada, zo jeje wnučkej Eman a Lida wšo staršimaj wuznajetaj, štož běše za njeju wězo čězki puč. A potom je so mi lubilo, kak je každy ze swojby spóźnał, na kajke wašnje je wón wina na wšěch konfliktach a zo to tež zjawnje praji. A wšitkim je nowy započatk daty. Wowka wě, zo ma so tuteje abo tamneje funkcije wzdać, kotrež zdžěla wnučkomaj přepoda, zo móže so bóle wo swojbu starać. — Hra serbskeho kolektiwa běše zaso wuznamny wukon. Druhdy so zdaše wšelake trochu přehnaty, to pak leži w razu wjeselohry. A my so na tym tež wjeselimy. La.

Zajimawe Njeswaćidło

Zajimawe je hižom jeho mjeno. Pílni wědomostnicy su nam dopokazac chcyli, zo tole mjeno nič činic nima ze swačinu, ale wjele bóle... Ach, ja wam njecham něšto spytac rozestajeć, štož sam hišće zrozumił njejsym. Mi so lubi ludowe wukladowanje, njeh je tež po rěcespytnych zasadach wopačne.

Lud sej powěda: W Njeswaćidle so njeje swačilo. Za to su so robočenjo z knježkom dojednali, zo so pol hodžiny do chowanja slónca swjatok zwoni. Tak bě w Njeswaćidle wašnje, doniž njedóstachmy mechaniske zwonjenje, kotrež njemóžemy wšědnje po slóncu znowa regulować. Nětk so w lěčnym času wječor w 20 hodž. zwoni, w zymskich třoch měsacach pak popoldnju w 16 hodž., we februarje a oktobrje pak w 17 hodž., w měrcu a septembrje we 18 hodž., w aprylu a awguscě w 19 hodž. Wy z toho widžice, kak chcemy w Njeswaćidle swój stary naložek, swjatok zwonic po chowanju slónca, wuchować tež do techniskeje doby.

Haj, naše Njeswaćidło je zajimawe.

Tu budže 16. junija 1968

SERBSKI CYRKWINSKI DŽEŇ!

Z wasadow

Bukecy. Swoje dzewjećdziesiąte narodniny smédžeše 17. měrca knjěz kantor Arnošt L o d n i swjěćić. Kajku wysoku starobu je Bóh Knjěz tutomu derje zasluženemu Serbej spožčil! A při tym smé wón hišće poměrnlje strowy a čily być; tak je hišće w poslednim léce někotre razy před swojim lubowanym cyrkwinskim chorom stał a jón nawjedował. Tež hewak so hišće duchownje a praktisce w swojej chěžce a zahrodže zaběra z tym a z tamnym, na příklad tež džensa hišće rady a rjenje němske teksty za spěwanje z němskeho do serbsčiny přeložuje. Na cyrkwinskich a kublanskich dnjach je so swěru wobdzělil. My so jemu dzakujemy za wšu lubosć a dobrou službu a přejemy jemu dale Boží měr a Božu milosć, móc, radosć a wšitko, štož je jemu trěbne za čas a za wěčnosť! — Městno na jeho pišćelowej lawce ma nětko knježna Hanka K o k e l i c, kiž smédžeše w měrcu swoje pjećdziesiątiny woswjećić. To je za serbske Bože služby wjele winojte, hdyž Serb abo Serbowka kantoruje. Wona dale katechetisku a zarjadnisku službu dokonja a je w cyrkwinskim žiwjenju našeje wosady swojemu fararkej swěrna a wěcny wostojna pomocnica. Tež wona je wědoma Serbowka a njeje so jenož zwonkownje na wuhotowanjach Serbskeho cyrkwinskeho dnja wobdzělila, ale tež aktiwnje sobu služila. Wona je tež přeco swěru čitarjow za naš „Pomhaj Bóh“ wabila. — My jej Bože zóhnowanje přejemy. Njeh Bóh Knjěz je dale z njej a z jeje přiwuznymi a ju wuhotuje ze swojej mocu za wšu jeje službu.

Z Klukšanskeje wosady

Klukš. Z kajkej wjesolósću běchmy tež z Klukšanskeje wosady na Serbski kublanski dzeń přichwatali. Haj, běše to wjesele, zo móžachmy zaso raz mjez nami być. Wjeselimo so cyłe léto na tutón a na Serbski cyrkwinski dzeń. A přeco bě mjez nami tež naš bratr Arnošt Pawoł Rošk z Čelchowa. Jeho lubosć plačeše Bohu, Serbstwu a druhim čłowjekam. Přeco bě na Božich službach pola Linaškec. Ze zajimom hladaše na to, što so w cyrkwi wšo stawa. Rady bě tam, hdžež so serbsce rěčeše. Wón bě jedyn ze serbskich synow, na kotrychž móžemy hordzi być. Serbska plačeše jeho přez dobre a zle časy nošeše. Ze swojej wjesolósću naš njebohi bratr druhim wjesolósć přinjese. Mandželskimaj njebě džěco date, a tola mějachu hólca — Hamburgskeho hólca, kiž za čas wójny pola njeju domiznu namaka. Džensa je wón hišće tam doma, dokelž je ta serbska chěžka jemu wopravdžitu domiznu dała a dokelž je lubosć tam doma byla. Naša serbska zemja je našeho bratra wobjala. Bohu chcemy chwalbu spěwać, zo wón swojej cyrkwi tajkich mužow da. Je mi čezko, jemu čahnyć dać. Bych chcył pod kříž jeho rowneho kamjenja serbske slova napsať: Knjeza chwal moja duša.

Klukš: Chcemy wam tež něšto z Klukšanskeho wosadneho žiwjenja

powědať: W léce 1967 buchu w Klukšanskej cyrkwi a Polpičanskej kapale 24 džěci wukřćene (w léce 1966 běchu to 22). Z wulkeje ličby pačerskich džěci buchu jenož 22 konfirmowane (39). Zwěrowanych bu 10 porow (3). Ličba pohrjebow bě tež w tutym léce zaso jara niska: 25 (26). Wot nas so džěli 1 staw (1).

Tež w léce 1967 njeporadzi so nam kantor a katechetku dóstať. Lubje nam tu wupomha katechetka knježna Schattelowa z Budyšina, kiž hišće we wšelkich druhich wosadach džěla. Młody wučobnik firmy Eule, Günter Schwarze, nam na serbskich kaž na němskich kemšach pišćele hraje. Wo nim móžěte w přichodnym čísle „Pomhaj Bóh“ čitať. Do cyrkwinskeho předstějćerstwa smy młodeju Serbow dóstali: knjeza Martina Hemša a knjeza Waltera Cabrana. Na našim pohrjebnišću chce nimo knjeza Guthy nětko tež naš serbski bratr Maks Wagner po hodžinach džělať. Za našu schorjenu kěbětarku pytamy 3 hač do 4 wosadnych, kiž bychy naše Bože služby a druge zarjadowanja přihotowali. Jedna Serbowka je so hižo přizjewila.

Nadžijamy so, zo móžemy wam prawnje bórže zdžělić, zo je knjěz twarski mišter Domaška ze Zdžěrje naš kantorat wobmjetał a zo je tepjenje w cyrkwi zatwarjene.

Klukš. Kóžde léto w januarje so zeńdze w Berlin-Weißensee skupina, kij so mjenuje AST. To rěka „Arbeitsgemeinschaft für Soziologie und Theologie“. Tuta skupina, kiž ma swoje wotnožki w cyłej Němskej a w swojeho runjeća tež w druhich krajach, prócuje so wo dobry puć w skutkowanju našeje cyrkwy we wšěch položěnjach našeho moderneho, techniskeho časa. Na 60 sociologow, katechetow, lajkow a fararjow so wot 8.—12. 1. 1968 lětsa zeńdze. Mjez nimi bě tež bratr farar Hromadka z Českeje. Tež Serbja běchu zastupjeni: Farar Jan Lazar-Rakečanski a Klukšanski farar běštaj sej do Berlina dojěli.

Nawjedowar tutoho kruha je bratr Kruscha z Drježdžan, kiž nam tež dobry referat z tematom „Rewolucija“ poskići. Wón pokaza na to, zo so z wopřijećom „rewolucija“ jedyn nadawk wopisuje. Křesćanstwo wě něšto wo nuznych wobrotach, a tohodla ma runje cyrkwej wjele nachwatať, zo by wona swoje socialne nadawki dopjelnila. Naše mocy su tam nanajnuziše, hdžež Bóh wosebje dynamistisce skutkuje. Naša wěra je wěra na wočinjeny přichod, kiž pak je Boží. Bóh pak njeje morwy, ale skutkuje. Džělo za Bože kralestwo ze nuzniše hač wočakanje. Dynamistam sluša městno před statistami swětowych stawiznow. Rewolucija je nuzna, zo njebychmy na městnje stejto wostali. Rewolucija tohodla tež nima kónca. Na kóncu tutoho referata so rěčeše wo zamołwitosći křesćana we wobtuku socialistiskeje rewolucije. Pokaza so na perspektiwy. Nimamy so wróćoćahnyć, ale jako křesćenjo mójnje so do džěla podať. P. W.

Njeswaćidlo. Swěrný serbski kemšer a dobroćel našeje wosady, Arnošt Brojer z Wětrowa, je po Božej woli z tuteje časnósće do wěčnosť wušoł w starobje 87 lět a 12 dnjow. Wjele lět běše hižom na woči slaby. Před 15 lětami da so na jedne woćko operowať z dobrym wuspěchom. Tuž móžěte so wón w léce 1954 z nami podať na Němski cyrkwinski dzeń do Lipska. Njedziwajcy swojich 73 lět bě wón tehdom tak čily a wjesoly. Cyly dołhi puć z nami žortowaše.

W poslednich lětach nětk widjenje a slyšenje jara woteběraše, zo bě čezko, so z nim dorěčeť. W swojej wulkej swěrnósći k Božemu slowu bě wón hišće před krótkimi měsacami kemši pobyl.

Njeh wotpočuje w měrje.

Knjěz superintendent Herbert Tolkmitt z Lubija bu 1. měrca jako wyši cyrkwinski rada do krajneho cyrkwinskeho zarjada powołany. Do jeho dotalneje eforije slušachu tež dwurěčne wosady, mjenujcy Bukecy, Nosaćicy, Ketlicy a Kotecy. Tak steji w serbskim zakonju, kotryž je krajna cyrkwe před 20 lětami wobzamkla. Serbskeho fararja maja pak jenož hišće Bukecy, kotryž ma so wo Serbow, kiž rozpróšeni w tamnych wosadach bydla, sobu starať. Superintendent Tolkmitt měješe stajnje hluboke dorozumjenje za serbske naležnosće. My wobžarujemy, zo nětko njeje wjac eforus a načolnik našeho cyrkwinskeho wokrjesa, wo kotryž je so přeco ze swěrnósću a bratrowskej lubosću starať. Daj Bóh Knjěz jemu dale móc a hnadu za jeho nowe nadawki. La.

Serbska pozawnowa swjatočnosť w Rakecach

Dołho wšak hižom wobsteji w Rakecach pozawnowy chor. Ličba trubjerjow bě pak w zašlych lětach jara wšelakora — druhdy bě mało, druhdy něšto wjac trubjerjow. Za čas poslednjeho lěta pak je ličba pozawnistkow a pozawnistow Rakečanskeje wosady na nahladnu wykosć 16 aktiwnych a tež swěrnych člonow narosła. Před lětom běše tu jenož 6 trubjerjow. A k tomu přińdže, zo hižom zaso nowački zwučuja. Tutón staw přinjese za chor tež nowe nadawki. Prjedy drje je so tež druhdy na serbskej Božej službě trubilo, ale lětsa, 3. 3. 1968, njedželu Invokavit, mějachmy tu w našej Rakečanskej wosadze přeni króć serbsku pozawnowu swjatočnosť. Snano je to docyła přeni raz w našich serbskich wosadach bylo!?

Pozawnowa swjatočnosť so ta Boža služba mjenuje, hdžež trubjerjo ze swojej hudźbu, ale tež ze stowom wosadze Boží Ewangelij připowědaju. A runje to je tola nadawk wšěch pozawnowych chorow. Nadžijomnje je so tuto wašnje Božeje služby serbskim kemšerjam lubilo. Zawěsće njeje tutón přeni pospyt posledni byl.

G. H.

Nakład Domowina. — Wuchadza z licencu č. 417 nowinskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR jónkróć za měsac. — Rjaduje Konwent serbskich ewangeliskich duchownych. — Hlowny zamołwity redaktor: superintendent Gerhard W r t h - Njeswaćidlski. — Čisć: Nowa Doba, čisćěrnia Domowiny w Budyšinje (III-4-9-811).